

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe jum. an . . . 12 "
Pe o lună . . . 9 "

Nrui de Duminică
Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
America . . . 10 Cor.

Nrui de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscrise nu se ina-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 40.

Judecățile.

(R). Alături de păcatul beției, izvor al multor altor rele, judecățile multe sunt cea mai mare nenorocire pentru poporul nostru. Pentru lucrurile cele mai neînsemnate, românul aleargă la judecată, și dacă ne-am apucă să scriem o carte despre pricinile cari întărită pe frați între dânșii, pricini cari din vecini buni fac dușmani neîmpăcați, ar fi cea mai tristă și mai voluminoasă carte.

Uncerc judecătoresc cu o sută de sate nemțești de pildă nu dă de lucru judecătorilor cât dă un sat-două românești.

Se înțelege în măsura proceselor cresc și cheltuielile de judecată, amenzile și onorariile advocaților, așa încât o bună parte din ce au și ce câștigă românii, îmbogățesc pe advocați, durere în cele mai multe cazuri, oameni străini de neamul nostru.

Primejdia este atât de mare, ea seceră zilnic atâtea jertfe, încât dacă nu ne vom pune pe lucru cu toții, cei ce avem trecere și cuvânt, cei al căror sfat poporul îl ia în seamă, o să ne pomenim cu o sărăcie și slăbire cumplită a poporului.

În România ministrul Emil Costinescu a avut înțelepciunea și curajul să facă o lege pentru stavilirea beției, micșorând numărul cărciumilor și luând măsuri ca să se dea poporului băutura bună, iar nu otravă jidovească.

Noi nu putem aștepta ca și în Țara Un-

gurească să se facă o lege de asta cuminte. Aici doar cărciumarii ovrei sunt cele mai bune slugi ale stăpânirii și cărciumile aduc venitul cel mai mare pentru stat.. S'ar clătină deci din temelie domnia ungurească dacă s'ar atinge cineva de cărciumariul ovrei dela sate și orașe.. Poporul va fi deci lăsat cine știe pe câtă vreme tot pradă cărciumelor spurcate și otrăvitoare de trup și suflet.

Pentru înlăturarea celeilalte primejdii, a păcatului de a se certă și alergă pe la judecată, toți cărturarii români sunt datori să lucreze, luminând poporul!..

Din parte-ne, în foaie și cu vorba, facem tot ce ne stă în putință. Munca cea mare, lumina cea multă trebuie să o răspândească însă învățătorii și preoții noștri. Duminecile și în sărbători ei să meargă între popor, să țină conferințe și să-i caute a-i convinge pe țărani că mai bine o pace strâmbă decât o judecată dreaptă și cu pilde luate din viața de toate zilele să le arate ruina și nenorocirile ce vin pe urma judecăților, a proceselor ce poartă frate împotriva fratelui, precum să le dea și sfaturi în ce privește umbletul pela advocați.

Poporul nostru nici până azi nu știe face deosebire între pricinile ce se judecă la curțile cu jurați, unde hotărâsc voturile a 12 cetățeni cari judecă după cum îi îndeamnă inima, și între afacerile cari ajung la tribunal, unde cei trei judecători au înaintea ochilor lor vecinic paragrafele legilor aspre. Românul stă și azi uimit: cum a putut scăpa unul care a omorât și cum

ajunge pe ani de zile nenorocitul care a lăcomit la vre-o găină ori purcel, nu înțelege asprimea ce legea prevede pentru cel ce săvârșește furt și spargere și ușurarea ce este pentru cel ce omoară la năcaz mare, când însuși este în primejdie de viață ori când nu este stăpân pe sine, fiind întunecat de beție...

Stă dar uimit înaintea avocatului care a scăpat dela temniță pe cel învinuit de omor și nu mai are încredere în avocatul care nu l-a putut scăpa de osândă măcar că spărgând cotețul vecinului, a furat numai o găină! Din nedumerirea și neîncrederea ce i-se încuibă în felul acesta în suflet, bietul plugar se încurcă în daraveri advocățești cari îl duc la sapă de lemn.

O pildă proaspătă ne va lămurii.

Mai alaltăieri am avut adică prilejul să ascultăm jelană a câtorva țărance române, ai căror bărbați au ajuns la temniță. Nenorocii români s'au încurcat în afaceri de cambii, subscriind — zic ei — dar după lege — falsificând.

Se înțelege că avocatul român, oricât de isteț și de treabă este, nu i-a putut scăpa, ci s'au pomenit osândiți.

Ei s'au dus atunci la unul ungar »ablegat« mare și om care poate toate, — așa li-s'a spus lor. Acesta i-a asigurat că-i scapă de robie, numai să-i numere o mie, iar pentru a doua mie să-i dea cambii, bani le va pretinde numai când i-a mântuit de toate.

FOIȚA ZIARULUI TRIBUNA.

Edmondo De Amicis.

I N I M A.

O vizită.

Joi, 12 Ianuarie.

Pentru mine, Joia de azi a fost cea mai frumoasă zi din anul acesta. La două fix a venit la noi acasă Derossi și Coretti, cu Nelli, cocoșatul. Precossi nu a venit, căci tatăl său nu i-a dat voie.

Derossi și Coretti rideau, că au întâlnit pe stradă pe Crossi, băiatul precupeței — acela cu o mână moale și cu părul roșu — care ducea să vândă o varză mare și cu cele 5 centesimi după varză își cumpără un condei. Și eră vesel Crossi, că tatăl său a scris din America, și-l așteptau dintr'o zi într'alta.

Ce frumoase au fost acele două ore ce am petrecut împreună! Derossi și Coretti sunt cei mai veseli din toată clasa și lui tata i-a plăcut foarte mult. Coretti eră îmbrăcat cu flanelul lui ca ciocolata și cu căciula de pisică și este iute și vior ca un diavol. Des de dimineață cărase cu spina-re o jumătate de căruță de lemne și totuși alergă prin casă ca o veveriță, vorbind mereu și uitându-se la toate celea și în bucătărie întrebă pe bucătăreasă cu cât cumpără lemnele, că tatăl său le vinde cu 45 de centesimi miriogramul. Vorbește mereu de tatăl său care a fost soldat în regimentul 49 de infanterie, la bătălia dela Custoza în careul principelui Umberto.

Ca toate că este născut între lemne, Coretti are născut în suflet și în sânge drăgălășenia, cum zice tata.

Și Derossi, ce bine știe geografia! Ca un profesor! Închidea ochii și zicea: Uite, eu văd Italia toată, Apeninii ce merg în jos până la Marea Jonică, fluviile ce curg într'o parte și în alta, orașele albe, golfurile albastre, insulele verzi. Și spune toate numele, în șir, repede cum le-ar fi citit pe carte. Așa cum este el, cu capul în sus, cu părul bălan creț, cu ochii închiși, îmbrăcat în hainele lui albastre cu nasturii poleiți, drept și frumos ca o statuie, toți ne uitam cu admirare la el. Într'un ceas, a învățat pe dinafară aproape trei pagini ce se va spune poimâne pentru aniversarea morții regelui Vittorio. Nelli se uită la el cu dragoste, răsucind mereu între degete marginea șorțului lui negru și zimbea cu ochii lui limpezi și triști.

Ce plăcere mi-a făcut această vizită! În suflet și în inimă mi-a rămas ceva, ca niște scântei. Și când am plecat, cum îmi plăcea să mă uit după ei, să văd pe sârmanul Nelli între cei doi nați și puternici, cari îl duceau de braț și-l făceau să răză cum nu l-am văzut răzând niciodată.

Când m'am întors în sufragerie am văzut că nu mai eră tabloul cu Rigoletto, cocoșatul: tata îl ascunsese, ca să nu-l vază Nelli.

Inmormântarea regelui Vittorio Emanuele.

Marți, 17 Ianuarie.

Azi la două, cum a intrat profesorul, a chemat pe Derossi lângă catedră, în fața noastră, și l-a

pas să citească cu glasul său limpede, ridicând din ce în ce vocea, roșindu-se în față:

— Sunt patru ani; în ziua aceasta, la ora aceasta ajungea înaintea Panteonului, la Roma, carul funebru care ducea cadavrul regelui Vittorio Emanuele II, primul rege al Italiei, mort după 29 ani de domnie, în timpul căreia, patria italiană, împărțită în șapte state și asuprită de străini și de tirani, s'a format într'un singur stat, liber și independent; după 29 de ani de domnie pe care el a făcut-o ilustră cu dreptate, cu îndrăzneală în pericole, cu înțelepciune în triumfuri. Ajungea carul funebru, încărcat de coroane, după ce a străbătut toată Roma sub o ploaie de flori, printre mulțimea de lune îndurerată și tăcută venită din toate părțile Italiei, precedată de o legiune de generali și de o mulțime de miniștri și de principii, urmat de un cortaj de invalizi, de o pădure de steaguri, de trimișii a trei sute de orașe, de tot ceiace reprezintă puterea și gloria unui popor, ajungea naintea templului august unde îl așteptă mormântul. În acest moment doisprezece chirasieri ridicau cocișul din car. În acest moment Italia salută pentru ultima dată pe regele său mort, pe bătrânul ei rege, care o iubise atâtea, salută pe soldatul său, pe tatăl său, pe cei 29 de ani cei mai norocoși și mai binecuvântați din istoria sa. Fu un moment solemn și înălțător.

Privirile și sufletele tuturor treceau dela coșciug la cele optzeci de steaguri cernite a celor optzeci de regimente italiene, duse de optzeci de ofițeri, căci toată Italia era aci, în acele optzeci de steaguri, cari aminteau mii de morți, șiroiuri de sânge, gloriile noastre, sacrificiile noastre, dărerile noastre. Coșciugul, dus de chirasieri trecu,

Legea este însă lege și avocatul ungar nu poate nici el să restălmăcească paragrafuli, la lege n'are nici el mai multă putere decât avocatul român. Românii noștri au rămas bine osândiți și la judecata din urmă și aruncați îndată în temniță...

Nevestele celor osândiți au văzut că nici avocatul ablegat nu poate să-i scape. Ar fi dorit deci ca măcar să-i mute pe osândiți dela Oradia la Arad. Și cum nu mai aveau încredere în avocatul ablegat ungar, s'au dus la alt avocat, al cărui socru este ablegat »cu mare putere« și au plătit acestuia o sumă mare de bani pentru un lucru de nimic: o rugare la procuror, pe care ar fi putut să li-o facă cel din urmă scriitor dela judecătorie. Li-s'a mai spus însă, că mai este de mers și la »Budapest«, și li-s'au mai cerut bani.

Bietele femei au venit la noi, să ne ceară sfat, ce să facă?! Le-am dat sfat, dar nu suntem siguri că nu le-a mai prostit cineva în drum spre casă și nu le va fi cumpenit să meargă și la al patrulea avocat, căci nu vor să înțeleagă românii un lucru atât de luminos: *un avocat străin nu poate nici el să-i apere mai cu inimă și mai cu îndurare decât un român, ci scăpare trebuie să căutăm frate la frate!*... Tot așa, cine le spune că un avocat străin, mai ales dacă e deputat, îi poate scăpa de ceea ce *un român nu-i poate*, își bate joc de buna lor credință și caută să-i încurce și să-i înșale; românul să aibă încredere în român și să nu-și schimbe avocatul cum schimbă haina, ci să se țină de unul, că altfel și dacă ar ajunge scăpat de temniță, nu mai suferă îndoială că scapă numai cu pielea de pe dânsul, judecățile multe îi iau și cămașa!

Iată ceea ce ar trebui să propovăduiască cărturarii de pe sate... Că altfel tot mai mult se afundă bieții români în judecăți fără rost și rodul muncii lor ajunge să îngrășe advocați străini, cari își bat joc de sufletul românesc.

»Austro-Ungaria e pregătită de războiu«. După cele mai proaspete știri, guvernul sârbesc a renunțat, ce-i drept, la războiu, dar a hotărât să pregătească bande pentru a face o năvălire pe teritoriul Bosniei. Guvernul sârbesc crede că bandele sale împreună cu poporul Bosniei ce s'ar răscula ar putea să alcătuiască o putere armată de 80—90.000 de oameni.

Austria pare a fi informată de aceste planuri. Pentru aceea, șeful statului major, mareșalul Conrad v. Hötendorff, a declarat că deși un războiu nu e de prevăzut, *totuși situația nu-i liniștitoare*. Austro-Ungaria, a zis dânsul către un ziarist englez, e pregătită pentru orice eventualitate, de e pace, de-i războiu.

Imputernicirea partidului creștin-social din Austria. Partidul Intemeiat de primarul Vienei, dnul Dr. Karl Lueger, face progrese rezezi. Azi partidul are doi reprezentanți în cabinetul austriac pe dnii Gessmann și Ebenhoch. Deoarece însă în vremea din urmă să așteaptă remanierea cabinetului austriac, partidul va mai cere un post în guvern, candidând în mod alternativ pe deputatul Dr. Fuchs pentru portofoliul justiției sau pe Dr. Pattai pentru ministerul căilor ferate. Să mai spune că actualul ministru al lucrărilor publice, dnul Gessmann, va schimba postul său cu prințul Liechtenstein, actualul mareșal al provinciei Austria-de-jos, care va ajunge el ministru. Schimbarea asta se va face pentru a putea pune în serviciul partidului talentul organizator al dlui Gessmann.

Cetitorii noștri știu bine, că partidul creștin-social e singurul partid, care în programul său larg cuprinde interesele monarhiei întregi, dorind mai ales ca nedreptățile ce îndură popoarele din Ungaria să încete. Șeful partidului, dnul Dr. Lueger, este cel mai adevărat și cel mai puternic prieten pe care îl avem noi românii din monarhie.

Urăm partidului social-creștin din inimă să crească și să se imputernicească spre a-și realiza programul său atât de generos.

Austriacii cer urcarea contingentului militar? Ziarele din Viena vestesc că partidul creștin-social și alte partide din delegațiunii vor cere în forma unei propuneri *urcarea contingentului militar*. În cercările

politice ungurești planul acesta a stârni mare neliniște, deoarece urcarea contingentului militar, dorit și de coroană, ar provoca o criză gravă a guvernului unguresc care s'a angajat cătră alegători că nu va urca contingentul.

O nouă tactică. Ședința de ieri a delegațiunii ungurești a arătat că guvernul comun știe să găsească o nouă tactică pentru a îmblânzi și captiva pe delegații unguri. Până acum guvernul comun primeau dezideratele ungurești cu răceală, simulau o rezistență dâră și rigidă față cu ele, dar făceau adesea concesii foarte însemnate postelor ungurești.

Azi tactica e întoarsă. Nu se mai fac concesii, dar azi austriacii se arată mai moi, mai plecați și mai lingușitori. Așa în ședința de ieri a delegațiunii ungurești, comandantul flotei austro-ungare, amiralul Montecuccoli, a declarat că deviza flotei sale e vechea vorbă ungurească: *Tengerre magyar!* (Spre mare, maghiarule!) Efectul a fost miraculos. Delegații au vorbit în tonul cel mai blând, îndrăznind abea câte odată să amintească dezideratele ungurești, și schimbând discuția la chestii pur navale.

Amiralul Montecuccoli pare a fi într'adevăr un om politic șiret și fin psiholog care a înțeles că orice ungar poate fi îmblânzit cu fraze frumoase și măgulitoare cari nu spun nimic în fond. Iar patrioții atinși la ambii, jubilează pentru noua »concesiune națională« ce-au smuls »austriacului«.

Contele Apponyi în fața alegătorilor. Contele Apponyi își va rosti darea sa de seamă în ziua de Duminecă 18 Oct. după ce o amânase nefăcetat din August încoace. Dovadă cât de sigur e ministrul de buna primire a alegătorilor săi.

Criză în sinul coaliției serbo-croate. Cu multă bucurie ziarele ungurești vestesc că o criză a izbucnit în sinul coaliției serbo-croate. Motivul crizei ar fi chestiunea anexiunii. Croații aprobă anexiunea în nădejdea înfripării viitorului imperiu croat. Dimpotrivă sârbii o osândesc cu învergunare, revendicând Bosnia și Herțegovina pe seama Serbiei. Deși criza aceasta în sinul coali-

și atunci toate steagurile se pleacă salutându-l, steagurile regimentelor noi, steagurile regimentelor vechi zdrențuite la Goito, Pastrengo, Santa Lucia, Novara, Crimea, Palestro, San Martino, Castelfidardo, Milazzo; optzeci de zăbrance negre se lasă în jos, sute de decorații atinseră cocișingul, și acel șgomot sonor și confas, care înfloră pe toți cei prezenți, fu ca glasul a mii și mii de guri, cari ar fi zis: Adio bunule, dreptule slăvitule rege. În inima poporului tău, tu vei trăi atât timp cât soarele va lucii peste Italia. După aceea, bandierile se ridicară spre cer, iar regele Vittorio intră în gloria nemuritoare a morământului.

Franti dat afară din școală.

Sâmbătă, 21 Ianuarie.

Nu mai unul singur putea să riză pe când Derossi zicea de înmormântarea reginei și Franti rise. Băiatul acesta este nesuferit. Este rău, rău în suflet. Când vre-un părinte, vine la școală să certe pe fiul său, Franti se bucură; când vre-unul plânge, el rîde. Înaintea lui Garrone tremură, dar pe »zidarul« îl bate, pentru că e mic; chinuiește pe Crossi pentru că are o mână moale; se strâmbă la Precossi pe care-l respectă toți; rîde chiar și de Robetti, cela din a doua, care umblă în cărji, pentru că a scăpat pe un copil dela moarte. Provoacă pe toți cei mai mici ca

ei, și când se iau la bătaie, dă orbește. Are un nu știu ce de rătatat în fruntea lui îngustă, în ochii lui turburi pe cari îi ține aproape ascunși sub viziera șepcei lui de mușamă

Nu-i e teamă de nimic, râde în fața profesorului, fură când poate, minte cu obrăznicie, veșnic se ceartă cu vre-unul, aduce ace în școală cu care înțeapă pe vecini, își rupe nasturii dela haină și rupe și dela alții și-i joacă, iar ghiosdanul, caietele, cărțile îi sunt rupte ferfonișă, și mardare, linia ruptă, condeiul mâncat cu dinții, unghiile roase, hainele pline de pete și de rupturi ce și-le face bătându-se. Am auzit că mama lui este bolnavă de inimă rea ce i-o face el și că tatăl său l a gonit de trei ori de acasă; mama lui, din când în când, vine la școală să întrebe de el, și pleacă totdeauna plângând. Franti urâște școala, urâște pe colegi, urâște pe profesor. Câte odată profesorul se face că nu vede prostiile lui, dar el face și mai rău. A cercat să-l ia cu binele dar degeaba; l a luat cu răul, zicându-i vorbe teribile și Franti și-a acoperit fața cu mâinile ca și cum ar plânge, și râdea. Fu dat afară din școală pe trei zile, dar s'a întors mai rău și mai obraznic ca întâi.

Intr'o zi, Derossi i-a zis:

— Astâmpără-te, nu vezi că profesorul suferă din pricina ta?

Dar Franti i-a răspuns amenințându-l cu un cuiu, zicând că i-l bagă în burtă.

În sfârșit, azi dimineață, îl dete afară ca pe un câine.

Pe când profesorul dădea lui Garrone să copieze *Toboșarul din Sardinia*, povestirea pe la-nuarie, Franti aruncă pe scânduri o plesnitore care bubui în toată școala ca o pușcă. Toată clasa tresări. Profesorul sări în picioare strigând:

— Franti, afară din școală!

Franti răspunse:

— N'am făcut eu. Și râdea.

— Leși afară! Zise profesorul.

— Nu vreau!

Atunci profesorul se înfurie, se duse la el, și luându-l de o mână îl smuci afară din bancă. Franti se sbăteă, scrășnea din dinți, dar fu târît cu de-a sila și aproape pe sus îl duse la director. Profesorul s'a întors galben, s'a urcat pe catodă și luându-și capul în mâini, zise cu amărăciune:

— După trei zeci de ani de profesorat, să mi se întâmple așa ceva.

Nimeni nu suflă. Măinile îi tremurau, iar oută ce o are între sprâncene eră așa de adâncă, de

părea o rană.

Bietul profesor! Ne eră milă la toți de el.

Derossi se sculă în picioare, și zise:

— Domnule profesor, nu vă supărați. Noi vă iubim.

Atunci, el se lumineă puțin la față, și zise:

— Să urmăim lecția, copii.

Trad. de P. Robescu.

RÉTAY și BENEDEK,

atelier artistico pentru obiecte bisericesti

BUDAPEST, IV. Váci-utca 39.

Mare magazin de tot felul de haine bisericesti, prapori, potire, feșnice de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericelor. — Catalog de prețuri și modele trimitem cu plăcere.

În atelierul nostru de sculptură se fac: iconostase complete, altare, tabernacule, amvoane, icoane portative. — Pictare de iconostase și icoane sfinte, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prețuri trimitem cu plăcere. Pe omul nostru expert îl trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

ției e foarte posibilă, totuși știrile presei ungu-
rești ne par exagerate.

*

Anexarea Bosniei în legiuirea noastră.
În ziua deschiderii camerelor guvernul va prezintă camerei ungu-
rești un proiect de lege apro-
bând anexarea Bosniei. Proiectul e scurt și evită
ca îngrijire orice punct de conflict cu Austria
care a protestat împotriva alipirii la Ungaria a
provinciilor anexate. Cele două state au convenit
într-o limbă oficială a Bosniei să fie cea
serbo-croată.

Lupta pentru votul universal.

Ațiunea învățătorilor din comit. Arad.

Dr. Lueger contra votului plural.

**Ațiunea învățătorilor din comi-
tatul nostru pentru răspândirea
științii de carte.**

Pe ziua de azi vestim cetitorilor noștri
un însemnat pas în lupta noastră pentru
votul universal. Iată de ce este vorba. În
adunarea învățătorilor din comitatul nostru
ținută astăvară la Radna, societatea a luat
o hotărâre foarte însemnată. Toți învățătorii
din comitatul nostru s'au angajat în mod
solemn, că la iarnă vor ține cursuri cu
analfabeții din satele lor pentru a-i învăța
scrisul și cititul. Hotărârea asta a fost
improspătată cu prilejul ședinței comitetului
societății ținută azi în Arad.

Nu găsim cuvinte de ajuns pentru a
aduce elogiul inițiativei luate de învățătorii
noștri. Prin hotărârea lor ei nu au dovedit
numai că sunt deplin pătrunși de datoriile
ce au către poporul ce-i plătește, dar do-
vedesc că duhul naționalismului care a dis-
tins întotdeauna pe învățătorii noștri este
și azi în plină floare, dând pildă vrednică
altor comitate.

Dorim ca harnicii noștri învățători să
arete aceeași însuflețire în executarea hotă-
rării lor, așa încât ea să nu rămâne numai o
dorință, ci să se pună în adevăr în practică.
Dacă lucrul acesta se va infaptui, dacă peste
un an sau doi, când se vor întocmi noile
liste electorale, nu va mai fi decât un număr
foarte mic de analfabeți români în comitatul
nostru, învățătorii vor fi dobândit un titlu
de glorie nepieritoare, dând poporului no-
stru în același timp lumină și drepturi.

Apelăm la învățătorii celorlalte părți lo-
cuite de români să imite pilda învățătorilor
noștri. Dacă aceasta se va face, atunci în
timp scurt vom fi puși în situație de a nu
ne teme de uneltirile viclene și mișelești
ale guvernului.

Dr. Lueger contra votului plural.

Marele filoromân, cel mai popular bărbat
din Austria în sinul poporului românesc de
dincoace și de dincolo de Carpați, Dr. Karl
Lueger, primarul Vienei, încă s'a rostit osân-
dind aspru reforma electorală a guvernului.
Ilustrul nostru prieten și binevoitor se află
bolnav și nu a putut să se înfățișeze înain-
tea alegătorilor săi pentru a să rosti în fața

lumii întregi despre reforma electorală. Dân-
sul a fost însă vizitat de un ziarist din
Viena și i-a făcut următoarele declarații.

Am fost totdeauna de părerea că votul uni-
versal în Ungaria este mântuirea monarhiei, a
dinastiei și chiar și a Ungariei. Totdeauna am ce-
rut ca îngâmfarea clicei jidano-maghiare sub a
cărei presiune suferă armata și alți mari factori
și interese ale monarhiei, nu poate fi zdrobită
decât prin întinderea drepturilor în mod egal
asupra tuturor cetățenilor. Nu înțeleg nici de-
cum pentru ce într'un stat de drept un ungar să
aibă atât preț cât cinci sau chiar zece români,
nemți sau slovaci.

Și pentru ce ungarilor să mai fie favorizați afară
de asta și prin împărțirea cercurilor electorale.
Să nu ocupe alt loc în viața statului decât cel
ce le revine prin aptitudinile lor culturale, inte-
lectuale și economice!

Cât privește *pretinsa* acordare a sancțiunii prea-
labile pentru proiectul d-lui Andrassy, *cred că*
ea încă nu a fost acordată de M. Sa și cred că
o astfel de caricatură a legii electorale ca
proiectul lui Andrassy nici nu va primi
sancțiunea prealabilă. Ea ar însemna renun-
țarea coroanei la situația predominantă ce de-
ține și ce i-se cuvine.

Adunarea de popor dela Torac.

Am anunțat ieri că la Torac să va ține
o adunare de popor. Iată convocarea lan-
sată de fruntașii locali:

Subscriși convocăm adunare populară în To-
rac (Mare și Mic), care se va ține pe locul de
piață dintre sate în 5/18 Octombrie 1908, la 3
oare p. m. cu următoarea programă: 1. Deschi-
derea adunării și constituirea; 2. Vorbiri în cauza
votului universal și a situației; 3. Propuneri
și 4. Închiderea adunării.

Torac, 12 Octombrie 1908.

Vichentie Petroviciu preot și Gheorghe Lupșa
preot, Ioan Popescu, preot, Valeriu Magdu, preot
Mariu Tempea preot, Iuliu Rașa, învățător, Ni-
colae Onciu, învățător, Teodor Stoianoviciu în-
vățător, Petru Mihaiu învățător, Adrian Țapoș,
învățător, Dr. Liviu Ghilezanu avocat, Dr. Di-
mitrie Chiroi avocat. Urmează încă un lung șir
de iscălituri.

Dela Seghedin.

Am arătat într'un număr precedent sta-
rea tristă a jurnaliștilor români din temnița
Seghedinului. Putem să adăugăm acum că
alarma dată de »Tribuna« a avut oarecare
urmări. În unele cercuri naționaliste, inimile
s'au înduioșat și s'au luat măsuri pentru
ușurarea vieții celor din temniță. Ne pare
bine de aceasta și îndemnăm pe toți românii
să caute a mângâia pe cei din temniță,
pildă să ia dela slovaci despre cari iată ce
ni-se scrie:

„In călătorie de nuntă la Seghedin? Vineri
(9/X) după prânz între orele 1—3 conducătorul
naționalist slovac Fedor Houdek, directorul
băncii populare din Rosenberg, cunoscut de curând
cu d-șoara Olga Steklac, pornind în călătoria de
nuntă s'au abatut mai întâiu pe la Seghedin, ca
să cerceteze pe părintele Andreiu Hlinka și pe
medicul dr. Šrobar, acești vrednici și înflăcărați
luptători ai slovacilor, cărora n'ar fi tocmăi lu-
eru ușor a-le afla pereche, printre conducătorii
celorlalte neamuri din aceasta țară. Credem că
acest caz duios arată în mod destul de elocvent,
cum clasa cultă a poporului slovac e stăpânită
cu totul de alte sentimente față de luptătorii na-
ționaliști nedreptățiți, decât așa numiții noștri
„Domni de Români“.

Spunem drept, că nu putem crede în eventua-
litatea unui asemenea caz românesc. Ori s'ar
putea, ca o tinără pereche, din pătura cultă ro-

mânească, chiar în momentul când să-și înceapă
călătoria de nuntă »la Wenedig« (oh, Wenedich!),
să-și aducă aminte de suferințele celor ce stau
la „răcoare“ și să treacă pe la ei, să-i cerceteze?
Cam greu de crezut!

Griza balcanică.

Cea ce domină astăzi situația este vizita d-lui
Iswoisky la Londra. Rezultatul lungilor sale con-
ferințe cu sir Edward Grey și cu regele Eduard
nu este încă cunoscut și în orice caz dl Iswo-
sky nu va putea lua nici o hotărâre la Londra
până ce nu va cere aprobarea Țarului și a d-lui
Stolypin.

Dar din câte s'au putut afla până acum, pre-
cum și din primirea foarte amicală ce s'a făcut
la Londra ministrului de externe al Țarului re-
zultă că misiunea lui n'a fost fără roade și prin
urmare că sunt speranțe ca demersurile făcute
de ei în vederea convocării unui congres inter-
național să ajungă la un bun rezultat.

Se zice că Anglia pune condiție sine qua
non participarea ei la congres și acordarea unor
compensații Turciei. Se vorbește deja de abro-
garea regimului capitulațiilor, de desființarea
poștelor străine etc. Toate acestea nu sunt deo-
camdată decât presupuneri.

Singurul lucru sigur e că una din principalele
chestii ce se discută azi de puteri e chestia Dar-
danelelor. Rusia ar vrea să obțină libera trecere
prin această strâmtoare și Anglia se opune.

În Serbia agitațiunea continuă a fi foarte vie.
Cu toate că majoritatea parlamentului s'a rostit
pentru pace, înălțurarea unui războiu nu e încă
sigură. Ceeace complică mult situația acolo este
că nemulțămirea populară a luat forma antidi-
nastică și că în această privință se pot întâmpla
în curând evenimente grave la Belgrad care
n'ar fi de natură nici să liniștească spiritele în
Balcani, nici să limpezească situația deja atât de
gravă a Orientului.

Până în câteva zile rezultatul d-lui Iswoisky
la Londra se va cunoaște și atunci prima rază
de lumină va pătrunde în întunericul crizei orien-
tale. Deși Germania continuă a păstra o tăcere
și o rezervă absolută, e posibil că ea va primi
fără greutate orice soluție împăciuitoare propusă
de celelalte mari puteri și că nu dela ea va veni
nota discordantă în armonia ce toți caută s'o
restabilească.

Ce impresie a produs anexarea.

Serativevo. Ziarele constată că anexarea a produs
în general în districtele din provincie, o impresie
și mai favorabilă decât în capitală. La în-
ceput s'nt „Moslima“ a domnit o stare de spirit
nesigură dar care a cedat locul încrederii monar-
hiei. Populația rurală sărbească este în contra
așteptărilor foarte mulțămită de anexare. Adunarea
municipală din Tuzla, a exprimat împăratului viile
sale mulțămiri. Țăranii au arătat un așa de mare
entuziasm încât „Moslimii“ au fost împinși ca și
în alte părți la manifestațiuni de loialitate.

Ieri după amiază, la plecarea oaspeților din
Constantinopol, s'a făcut o manifestațiune co-
mună sârbilor, muntenegrilor și turcilor. În fața
cătorva misiuni diplomatice s'a strigat: „Jos Au-
stria“.

Lordul Asquith și afacerile din Belgrad.

Londra. În camera comunelor, primul mini-
stru, Lord Asquith, vorbind despre afacerile din
Balcani a spus: Sir Grey a constatat ca și mine
și în mod public că Anglia nu poate în interesul
valoarei tratatelor să recunoască modificarea fă-

Excelent mijloc exterior.

Podagră,

reumatism, junghiuri, dureri de
spate și de mijloc, amor țeli, dureri
nervoase de cap și orice boale și
dureri reumatice sau de podagră

se vindecă în modul sigur prin excelentul

„EZEREUM“
SPIRT de MENTHOL.

Se comandă dela singurul lui preparator

BÁLINT GÉZA

farmacia „Órangyal“

EGER, (com. Heves) Káptalan uteza.

Prețul unui flacon original cu modul de
întrebuințare e 2 cor. Pentru 12 cor. tri-
mise anticipativ trimis 6 flacoane franco.

Numai pentru întrebuințare exterioră

cută tratatului dela Berlin de către Austria, fără prealabilul consimțământ al celorlalte puteri somnate. Părerea noastră este că recente evenimente din Orient fac indispensabilă deliberarea puterilor spre a ajunge la un acord convenabil intereselor Turciei și a altor state. Avem speranța că soluțiunea acestor chestiuni va fi găsită și vom întrebuiți toată influența noastră spre acest scop; sperăm de asemenea că cei care se simt păgubiți nu vor face criză actuală mai acută dar vor arăta moderație și rezervă, având încrederea în dorințele puterilor de a găsi o soluție convenabilă.

Intrevederea lui Iswolsky cu sir Grey.

Londra. Deși negocierile între miniștrii de externe Grey și Iswolsky nu s'au terminat și cercurile oficiale păstrează secretul asupra celor vorbite, Agenția Reuter constată că negocierile au avut de obiect numai situațiunea din Orient. Miniștrii au recunoscut necesitatea unei conferințe. Câteva din dificultăți au fost înălturate. Se consideră probabil că evenimentele din Orient vor face necesară lărgirea chestiunilor de discutat. Se va fixa între zitele principiul că modificarea tratatului de Berlin nu poate fi admisă fără consimțământul părților contractante.

Sosirea regelui Ferdinand în capitala Bulgariei.

Sofia. Orașul admirabil pavozat. Străzile tixite de lume și de armată. Regele a sosit astăzi, Luni la patru după amiază nu prin gară, ci a descins din tren la câțiva kilometri înainte de oraș și a venit pe șoseaua Tarigradsko trecând pe dinaintea cazărmei de cavalerie de lângă parcul Boris. Aci a fost primit de către generalii și comandanții de brigăzi și de regimente. Atunci, regele călare intră în capitală urmat de toți acești ofițeri călări O baterie de câmp și una de muniții au tras 31 de focuri de tun.

Sosind în fața arcului la triumf, suveranul a primit raportul șefului garnizoanei, apoi un mare cor a intonat un imn regal compus cu acest prilej. Aci se găseau miniștrii, președintele Sborniei, primarul capitalei împreună cu tot consiliul municipal, prefectii de district și foștii primari ai capitalei.

Primarul orașului Sofia a prezentat Suveranului pâinea și sarea tradiționale urându-i bună venire, apoi Madame Karaveloff, soția fostului primului ministru a oferit Regelui flori în numele femeilor din Capitală, după ce Madame Malinoff, soția actualului primului-ministru a dat alt buchet de flori.

Trecând atunci sub arcul de triumf, Suveranul a fost salutat de societățile culturale înșirate între arc și podul vulturilor. Cortegiul a mers spre catedrală unde Regele a fost primit de către P. S. Mitropolitul din Sofia însoțit de cler. Un serviciu religios a fost celebrat de P. S. Mitropolit care a rostit o prea frumoasă cuvântare. Dela catedrală, Suveranul s'a înapoiat la Palat, după ce trupele au defilat pe piața Alexandru. Se socotește numărul persoanelor venite din provincie și din împrejurimile Capitalei la cinci zeci de mii. Recepțiunea a fost într'adevăr foarte entuziastă și de un mare caracter. Sunt aci patruzeci de ziariști străini cărora li-s'a rezervat locuri în fața arcului de triumf.

Ieri seară, ofițerii s'au dus în corpore la palat să aclame pe rege. Apoi, ofițerii s'au dus la cercul militar unde au luat masa împreună. S'au ținut număroase toasturi.

Porțile orașului sunt splendid iluminate. La retragerea cu facile au luat parte profesori, funcționari guvernamentali și ai comunei, elevii liceelor, veteranii și societățile sportive. Trecând prin fața palatului au aclamat cu entuziaste ovățiuni pe suverani.

Ferdinand despre România.

Sofia, în timpul unni dejun la care erau invitați mai mulți ziariști, Principele Ferdinand ar fi

declarat că, ori de câte ori trec prin România, sunt gelos de progresele uriașe făcute de această țară în ale cărei mine zac milioane. Iasă și Bulgaria mulțămită independenței va face progrese, ce va pune lumea în uimire.

Principele Ferdinand s'a exprimat cu entuziasm pentru colosala operă de progres săvârșită de M. Sa Regele Carol al României.

Apropiata declarare a războiului.

Belgrad. În cercurile bine informate se asigură că imediat după ridicarea ședinței secrete a Scurpoini, un viu schimb de telegrame s'a urmat între ministrul de externe și ministrul sârb din Viena, care va avea să conducă tratativele cu Austria.

Presă consideră hotărîrea aceasta ca prēm-gătoare a declarării războiului.

Prințul Gheorghe nu se atâmpără.

Belgrad. Prințul moștenitor Gheorghe a ținut ieri un discurs înaintea mulțimei. El a declarat că este cu totul de partea mulțimei care cere războiul cu Austria.

Ministrul de externe Milovanovici a vizitat pe prințul moștenitor și i-a atras atențiunea asupra faptului că discursul acesta a complicat rău situațiunea.

Cretanii manifestează.

Atena. Cretanii din Atena și Pireu s'au adunat ieri într'o manifestațiune și au adoptat hotărîrea următoare: Se exprimă cea mai vie recunoștință a poporului cretan către marile puteri, rugându-le să admită fapta îndeplinită.

Grecii boicotează pe austriaci.

Paris. Agenția Havas află din Atena că din Dedeagaci vine știrea că s'au așșat ieri placate interzicând comersanților să mai facă comande în Austria și dând poruncă barcagiilor să nu mai accosteze vapoare companiei Lloyd-austriace.

Plecarea flotei turcești.

Londra. Agenția Reuter aflăm din Salonic cu un cruciător și 3 torpiloare turcești an plecat ieri la Creta.

Duelgii literari.

În foiletonul revistei »Țara Noastră« (Diletanții) urmează imediat după iscălitura dlui II. Chendi două cugetări lămuritoare: Una: »Două lucruri mă rănesc tot atât de mult: disprețul și compătimitirea«. Alta: Sunt unii oameni, cari trec de spirit povestind anecdote. Sunt și unli scriitori. Par a fi tot de dl II. Chendi, fiindcă în foileton el într'adevăr povestește anecdote diletantice despre ce face o domnișoară ori un tânăr profesor din Brașov, după ce au primit să joace un »rolisor« oarecare. Așa obișnuiesc scriitorii de samă să-și facă autop. rtretele.

Fără îndoială, că dl Chendi, face însuși pe diletantul, când vorbește și scrie de viața culturală a Ardelenilor. Dl Chendi nu știe ce vrem și ar vrea să facem ce nu se poate. O știm cu toții foarte bine și și mai bine o știe »Comitetul societății pentru fond de teatru« că se va crea o trupă teatrală de artiști. Pentru ea s'a dat burse și se vor mai da. Societatea a legat acum de țara aceasta a noastră pe dl A. Bănușiu, care a terminat conservatorul. Dacă va avea mijloace, — și poate că le va avea, — va lega și pe viitorul bursier și pe al treilea.

Dl Chendi crede, că dl Bănușiu, pe care însă nu l-a văzut niciodată jucând, »nu e un actor« și că deci nu-l poate înlocui pe dl Z. Bărsan, care e un actor de talent ori de geniu. Dl Chendi dovedește deci, că n'are drept să vorbească de viața românilor din Ardeal în persoana întâi »noi«, înțelegându-se și pe sine. La noi nu se face artă înaltă și nu o cere nimeni, numai dl Chendi, care însă stă în București, ci noi avem lipsă de teatru ca de încă o formă pentru munca orga-

nizată de răspândire a culturii naționale. Deci nu sunt absolut de lipsă niște artiști de geniu. Una. A doua: Dl Chendi nu și dă seamă nici de direcția. În care trebuie îndreptată mișcarea noastră teatrală (poate fiindcă face din principiu opoziție diletantică dlui Iorga).

Nu numai pentru orășeni ci, și mai ales, pentru țărani și muncitori va trebui să se joace de aci înainte. Și n'am auzit încă de un public românesc de oraș, care să nu fi fost bucuros ascultând orice piesă teatrală în românește. Iar pentru sate se pot da reprezentații și cu diletanți, recunoaște însuși dl Chendi. Ținta cea mai apropiată a noastră va trebui să fie deci: organizarea unor trupe de diletanți la orașe, cari să facă excursiuni în orășele și în satele din împrejurime, unde să joace. Pentru un astfel de lucru, mi-se pare, e mai potrivit »un om cult și inteligent« (așa caracterizează dl Chendi pe dl Bănușiu, amicul său) decât un actor de geniu, care face artă curată și nu poate organiza. Căci e vorba de organizație și de o mișcare culturală întinsă. De aceea am propus noi la adunarea generală din Cohalm înființarea de comitete locale.

Deci »păpușeriile« și »jucăriile« diletanților sunt în astfel de împrejurări suficiente. Și n'aș putea zice, că a fost totdeauna o prea plăcută petrecere pentru domnișoarele și tinerii brașoveni să facă pe diletanții de scenă, dar o făceau, fiindcă știau și simțiau de ce trebuie s'o facă. Și astfel de reprezentații, dacă nu mulțămesc pe dl Chendi, care e însă departe în București, au mulțămît pe alții mai de seamă decât domnișoara, pe profesori de universitate (plural, dl Chendi! nu crede că ar fi vorba iarăș de dl Iorga!), cari au fost de față și au fost mai bucurosi, că au văzut una de diletanți aici decât una artistică la teatrul național din București. Fiindcă și ei știau, că o reprezentație de teatru la noi, aici în Ardea, înseamnă mai mult decât o reprezentație de teatru obișnuită.

Putem însă asigură pe dl Chendi, că în momentul când o trupă din România ori una românească de aici va avea permisiune să dea reprezentații teatrale la noi, fiecare diletant se va bucura că a scăpat de un lucru, pe care îl făcea cât putea de bine, mulțămind pe mulți inși, dar fără să poată mulțămi pe dl Chendi. Fiindcă însă dlui Chendi nu i plac »mutrele grave« de profesor, pe cari parecă nu-i cunoaște în întimitatea lor de școală, ca să poată ști, că profesorii de azi nu-s cameleoni, îndată ce se va găsi un rol de Romeo, care trimite Iuliei bizele, vom invita pe dl Chendi, vice bibliotecar al Academiei, să-l joace în întregime ca diletant, și suntem siguri, că cel puțin gestul bizelelor li va succede.

Dnul Chendi a pus de câteva-ori chestiunea »Amic: Z. Bărsan ori amicul A. Bănușiu«, totdeauna în favorul celui dintâiu și totdeauna cu aluziuni în zeci de părți, — acestea, aluziunile, nu mai sunt diletantice, ci de măestru foiletonist. Sunt studenți universitari, cari își văd de cărți și studii și au »mutre grave« și sunf alții, cari își văd de cafenea și de cărți și nu pot suferi pe cel dintâi, pe cari li provoacă călcându-i pe picioare ori aruncându-le câte o căutătură ori dându-le chiar câte un ghiont. Aceștia știu duela și ar vrea să taie câte- ureche ori fața celorlalți: duelgii. Un duelgiu literar e dnul II. Chendi și își pricepe bine meseria. Iar noi li suntem și acum mulțămitori pentru noul gen de literatură, despre care vom vorbi elevilor păstrându-ne »mutra gravă« de profesori după ce se va fi trecut reprezentația aceasta de diletanți, în care rolisorul principal îl joacă dnul II. Chendi.

Nu se face degeaba scrimă la Sibiu. Fiindcă al doilea duelgiu literar a răsărit de acolo. Iată ce se întâmplă la »Lucafarul« când dl Octavian Tăslăuanu nu i acasă. Știți: șoarecii...

Am informație sigură că dnul Oct. Tăslăuanu, redactorul »Lucafarului« eră la Rășinari, când a apărut nr. de 1 Octomvrie al »Lucafarului«. Pentru acest număr eu scrisesem articolul din cronică »Cursuri de vară«, pe care ni l-a cerut dnul Tăslăuanu, și căruia ca unui vechiu cu-

Bănci de școală
Mobile de școală
Mobilă modernă de biurouri
și fabricare de instrumente gimnastice.

Catalog de prețuri gratuit și porto franco.

scut am știut că îl pot încredința. Scriam pasajul despre N. Iorga cam așa: »N. Iorga, o minte, care cristalizează totul pentru lămurirea unei idei. El nu vorbește numai pentru a câștiga principii ci și pentru principii. Aceasta înseamnă valoarea lecțiilor lui. Deia el deci au putut învăța ascultătorii și metodă. In locul acestor rânduri se tipărește în »Lucafărul«, scâpat de controlul dlui Tăslăuanu, despre dnul N. Iorga numai atât: »N. Iorga, o minte, care cristalizează totul pentru lămurirea unei idei«. Atitudinea aceluia, care a făcut corectura articolului meu, nu se poate caracteriza altcum decât ca o apucătură de duelgiu literar.

A trebuit să dau la lumină acest lucru, fiindcă articolul respectiv îl cetisem încă câtorva cunoscuți înainte de publicare și pentruca să desvinoxălesc pe dnul Tăslăuanu, care nu a fost de față când s'a tipărit numărul respectiv din »Lucafărul«. Deci putem copia și noi pe dnul Octavian Goga din »Țara Noastră« și să întrebăm: »Cine e responsabil la »Lucafărul«?

Brașov, 13 Octomvrie n. 1908.

Dr. Alexandru Bogdan.

NOUTĂȚI.

ARAD, 15 Octomvrie n. 1908.

— Viriliștii români în comitatul Făgărașului. Lista viriliștilor comitatensi ai comitatului Făgăraș fiind definitiv statorită, în aceasta sunt trecuți următorii români:

Dr. Iancu Meșanu cu 2053 coroane, Dr. Ioan Șenchea 1748 coroane, Dr. Nicolae Șerban 1676 cor., Dr. Andrei Micu 1454 cor., Ioan cav. de Pușcariu 1283 cor., Dr. Octavian Vasu 806 cor., George Guiman 805 cor., Ioan G. Bărbat 791 cor., Nicolae Goroiu 676 cor., Fillmon Balan 666 cor., Dr. Laurențiu Pop 649 cor., Dr. Ioan Turcu 616 cor., Leon Solomon 514 cor., George Gimbeșan 487 cor., George Enescu (Poiana-Măruții) 462 cor., Dr. Todor Popescu 443 cor., George Gavrilă 435 cor., Iuliu Pușcariu 431 cor., Ioan Comșta Băiu 417 cor., Nicolae Aron 405 cor., George Tunsoiu 386 cor., Andreiu Cerbu 374 cor., Dr. Hariton P. alea 362 cor., Nicolae Lupu 358 cor., Teodor Vulsan 327 cor., Nicolae Șerban sen. 355 cor., George Bursan 354 cor. și George Moșoiu 351 coroane. Cu toți 28 între 87 Viriliști.

Este bătător la ochi, căci deși românii fac 95% din locuitorii comitatului, totuși în lista viriliștilor sunt trecuți 24 jidani, 17 maghiari și armeni și 14 sași. Restul alte națiuni. Fac rău unii oameni de ai noștri, că nu se interesează cât de puțin de darea lor, ba nici chiar de înșinuare, astfel că a fi trebuie să le o facă. U mare neinteresării e, că vin alții nechemați în locul celor îndreptățiți.

Olteanul.

— Alegere de preot. Dl. Petru Medeșan a fost ales cu unanimitate preot în Herepea-măghiară.

— Victor Emanuil Stîrcea. Unul din coborâtorii vechilor familii boierești din Bacovin, baronul Victor Emanuil Stîrcea a murit zilele acestea în Cernăuț. Defunctul s'a bucurat de mare autoritate și multe simpatii între frații noștri din Bucovina. După isprăvirea studiilor sale universitare la Viena, Victor Stîrcea s'a angajat în armata austriacă; retrăgându-se de pe cariera militară, el a fost ales ca deputat în Reichsrat.

Baronul Stîrcea a posedat mari proprietăți în România, între altele la Văleni în județul Roman.

— Desmintire. Cu privire la știrea lansată de »Tribuna« precum și de celelalte ziare românești, că un consorțiu românesc sau vre-o bancă românească ar vrea să cumpere băile din Jabenița, (Görgény-Sóakna), Vă notific că aceasta știre nu e altceva decât o minciună stupidă, care nu tinde altceva decât ca proprietarul băilor Grün Adolf, să și poată vinde erarului băile pe bani cât se poate mai mulți.

Lucrul stă așa: băile din chestiune sunt ruinate, negrijite, părăsite, fără comunicație corăpunzătoare, situate în loc neacomodat și astfel n'au nici un viitor. Ce să facă istețul Dolfi? A cugetat lucru mare și patriotic! Prin vre-un agent plătit a sedus ziarele românești cu informația că s'ar fi format un consorțiu românesc, care vrea să cumpere băile.

Publicând foile românești acest comunicat, Dolfi a avizat totodată și foile ungurești, că ia să se pregătesc românii. Dovadă sunt chiar foile românești.

Foile ungurești de bună samă, chiar fără autorizație dela astutul patriot, Dolfi și nemituite de el dau alarmă. Patria, națiunea e în pericol!! Ce e de făcut? Cum s'o mântuim? Vă spun eu exclamă marele diplomat din Murăș-Oșorhei și din Jabenița. Statul maghiar să nu lase băile în ghia-rele valabililor. Națiunea e datoare să cumpere această baie cu orice preț, căci altcum s'a sfârșit cu națiunea. Așa e, așa e, exclamă foile neinflințate de drăguțul Dolfi! Și după aceste minene să nu se mire dacă guvernul va cumpără băile cu un preț de 120 000—150 000 coroane, deși nu cred să se afle om, care să dea pe ele nici 20.000—24.000 coroane.

Ș'apoi să nu uitați că Dolfi e cumnatul faimosului și minnatului patriot Dr. Fenyvesi Soma (Fuchs Salamon), sau cum ti zic și ti place să i-se zică prin M.-Oșorheiu a »seumpului nostru Samu«. Pasărea după pene, omul după tovarăși...

Un cunoscător al împrejurărilor.

— Concert în Orăștie. Duminică, în 18 Octomvrie st. n. 1908 se va da un concert filantropic dat de tinerimea română din Orăștie cu concursul artistului-cântăreț Nic. Brătianu și al profesorului de muzică dl. A. Kürthy.

Program: 1. Loewe: »Archibald Douglas« (baladă). 2. Schubert: »Tu care ești repaus blând...« Rivalul. 3. Dima: »Groza« (baladă). Mureșianu: »Dor de mare«. 4. Farcas: »De ce așa târziu...?!« Tarnay: »Am un cântec«. Makray: »Zadarnic plângi«. 5. Wagner: »Legenda lui Gral« din »Lohengrin«. »Despărțirea lui Lohengrin«. 6. Schumann: »Grenadirii« (baladă). Brătianu »Sara pe deal buciul sună cu jale«. 7. Sorban: »Schiopul«. »Pădurice deasă ești«. 8. Wagner: Recitativ și romanță din »Tannhäuser«. Cuvântarea către Brabanți din »Lohengrin«.

Prețul locurilor: Loja 10 cor.; Fotoliu 2 cor.; Loc I. 1 60; Loc II. 1 40; Loc III. 1 20; Loc de stat 1 cor. Galerie 80 fil. Scaune separate naintea scenei 3 cor.

Bilete să vând înainte în prăvălia dlui I. Lazaroiu și seara la casă.

Inceputul precis la 8 ore seara.

— Mine de aur în jurul Clujului. Un funcționar pensionar din Budapesta a descoperit în jurul Clujului straturi bogate de antimoniu, plumb și aur. El a primit dela minister permisiunea de a face săpături și va forma o societate pe acțiuni pentru scoaterea mineralelor.

— Epilog la alegerea lui Weisz Iulian. Primim din Ohaba-mutnic o știre hazlie, pe care nu putem să nu o dăm publicului nostru, pentru că este nostimă și caracteristică din cale afară. La frunțașul econom din Ohaba-mutnic Solomon Domăneanțu, a venit într-o seară un olar din părțile Binișului, cerând să fie lăsat să-și găzduiască juncanii și carul peste noapte. Țăranul nostru l-a primit cu bucurie, i-a băgat carul sub șopron, boii în grajd, iar pe olar, dând poruncă muerii să-i facă ceva de cină, l'a pus la masă omenindu-l cu un pahar de rachiu. Cum vorbeau de vreme, de năcazuri, ajunseră și la politică și aci olarul aduse vorba de »făgăduielile lui Weisz«, spunând câte a făgăduit și că n'a dat nimica. Mătniceanul tot ascultă și apoi întrebă: — Măi frate, cu cine ai votat tu? — Eu, întrebă mirat olarul — cu dnu Weisz! Tocmai a-

tunci intră femeia cu bidu aburând în casă. Dar se ostenise în taină săraca, căci Solomon Domăneanțu cum auzi pomenindu-se de numele lui Weisz se sculă și zise: Să mă ierți, dar cu astfel de oameni ca d-ia nu stau subț un acoperiș, — te rog înjugă-ți boii și eși din casa mea. Olarul se spăria, »dar unde să merg acum în timpul nopții mă omule?« — »Nuștiu! Poate la domnul Weisz dacă te o primi, căci ești omul lui.« Și a rămas fratele Solomon neînduplecat. A trebuit alegat rui lui Weisz să plece grăbit. »Drapelul«.

— Impăratul Germaniei inventator. Revista »Information« surprinde cu știrea că împăratul Wilhelm a inventat nu de mult o frână pentru vagoanele, de tren. Impăratul german s'a ocupat încă de mult cu problema aceasta, dar o părăsise. Catastrofa îngrozitoare întâmplată pe calea ferată înaltă dela Berlin însă i-a atras din nou laurea aminte asupra acestei probleme. Invenția e un aparat care frânează osia și oferă cea mai mare siguranță. Invenția se poate aplica și la automobile.

— Tunurile lui Krupp. Curtea de apel din Columbia a dat dreptate lui Krupp împotriva statelor-Unite, pe cari le-a dat în judecată că fabrică tunuri după sistemul său, fără a se sinchisi de patentele lui. Se crede că nu e cu puțință a da în judecată pe statul american pentru astfel de expropriare samovolnică. E vorbă între altele de resortul de oțel prin ajutorul căruia tunurile își iau locul de mai înainte de descărcare. Resort pe care Krupp l-a pus la tunurile austriace, germane și rusești.

x Leac sigur împotriva boalei de porci, prețul unui pachet de încercare 36 de fil.

Fără căldură se poate face în timp de 5 minute romul cel mai bun materia pentru 1 l. 32 de fil. pentru un litru de cognac 40 de fil., un litru de rachiu 20 de fil. La fiecare flacon se alătură și modul de întrebuintare.

Cremă de lapte de ghiocel astăzi cel mai bun leac pentru curățitul pielii și a tenului, curăță fața de pistriu în timp de trei zile și o face albă și catifelată.

Văpșeaua de păr Neril. După o întrebuintare împrumută părului cea mai frumoasă culoare originală, bălaie, brunetă sau neagră.

Dulapuri pentru farmacia de casă, articole de agricultură în prețurile cele mai ieftine.

Toate de vânzare la Fekete Mihály, drogherie, Târgu-Murășului (Marosvásárhely, Széchenyi-tér).

x Sticlărie, porcelanuri, lămpi și obiecte de lux de argint de china se pot procura pe lângă prețuri fixe și de încredere la nrșășul lui Müller Somlyai, Kolozvári Kossuth Lajos utca 4 sz., care e furnizorul mai multor institute, întreprinderi și corporațiuni. Candelabre de biserică, lămpi suspendate 2 fl. 50, 12 pahare de apă clătite 72 cr.

Vă rugăm să fiți atenți la firmă.

Dela judecătoria.

Socialist osândit. Ieri curtea cu jurați din Budapesta, a osândit la 9 luni temniță și 1000 cor., amendă pe socialistul Fleischmann Mór pentru foaia volantă »Vagabonzii fără patrie« în care procurorul a văzut agitație.

Economie.

A treia expoziție de copii.

Programul expoziției a 3-a de copii, ce se va ține la 27 Octomvrie n. 1909, în comuna Poiana:

1. In scopul promovării stărilor igienice și a îmbunătățirii condițiilor de traiu ale populațiunii, Reuniunea de agricultură din comitatul Sibiu, va aranja Marți, la 27 Octomvrie n. 1908, în comuna Poiana o expoziție de copii împreună cu distribuire de premii în bani.

In atențiunea parohiilor!

SZENTGYÖRGYI OSZKÁR,

pletor de firme de embleme de biserică și auritor, Marosvásárhely, Kossuth Lajos utca 26.

Săvârșește orice lucru în branșa aceasta în mod de gust frumos și trainic pe lângă garanție. Începuez că pictarea bisericilor am studiat-o în decurs de mai mulți ani în București și în celelalte orașe mai mari ale României și așa e eschisă

orice incorectitate în executare. — La dorință se trimite desamunuri porto-franco.

Cu distincă stimă:

Szentgyörgyi Oszkár.

2. Expoziția se va ține în ziua amintită, începând dela 11 ore înainte de amiază și până la 2 ore d. a., când va urmări premiarea.

Expoziția se va ține în salele școlii române.

3. La expoziție de data aceasta se primesc numai copiii locuitorilor din Poiana cu vârsta dela 1 până la 4 ani.

4. Primirea copiilor în expoziție se face prin comitetul aranjator local, care va publica de vreme dispozițiunile luate. Comitetul poate refuza primirea, însă numai din cauze binecuvântate. Despre copiii primiți se compune consemnare exactă.

5. Exponenții (mamele și îngrijitoarele) sunt îndatorați a purta înșiși grijă de copiii expuși.

6. Se vor distribui 30 premii, în valoare de 150 cor. La aceste concurge Reuniunea agricolă cu 50 cor.; Comuna politică Poiana cu 25 cor.; Institutul de credit și economii »Mielul« din Poiana cu 50 cor. și Institutul de credit și economii »Mărgineana« din Poiana cu 25 cor.

Premiile se împart astfel: *Grupa I. Copii:*
a) dela vârsta de 1—2 ani: 1 premiu de 10 cor. 2 premii de câte 5 cor. 2 premii de câte 3 cor.
b) dela 2—3 ani: 1 premiu de 10 cor. 2 premii de câte 5 cor. 2 premii de câte 3 cor. c) dela 3—4 ani: 1 premiu de 10 cor. 2 premii de câte 5 cor. 2 premii de câte 3 cor.

Grupa II. Copile: a) dela vârsta de 1—2 ani: 1 premiu de 10 cor. 2 premii de câte 4 cor. 2 premii de câte 3 cor. b) dela 2—3 ani: 1 premiu de 10 cor. 2 premii de câte 4 cor. 2 premii de câte 3 cor. c) dela 3—4 ani: 1 premiu de 10 cor. 2 premii de 4 cor. 2 premii de 3 cor.

Pe lângă premiile în bani se va împărți și câte o broșură cu conținut igienic.

Premierea. 1. În scopul premierii se institue juriul constând din domnii: Dr. Nicolae Calefariu, medic în Săliște, totodată prezident a juriului; Dr. Ilie Iancu, medic, Dr. Victor Mișu, medic, Dr. Nicolae Comșa, medic, Dr. Gheorghe Prunș, medic, Ioan Chirca și doamna, P. Draghițe și doamna, Pant. Lucuța, Dr. P. Șpan, R. Simu, Dr. V. Stan, Dr. I. Stroia, Dr. L. Borcia, A. Teodor, A. Cosciuc, Vic. Tordășianu, E. Verzariu, N. Iosif, N. Cărpeneșan, I. Popescu, Ioan Droc, prot. emer. și doamna, A. S. Păcurariu, prot. și doamna, Hermann Mangesi, prim-prețor și d-na, Dr. G. Măcelariu, avocat și doamna, Dr. Nicolae Schiau, avocat și doamna toți din Mercurea, Ioan Șerb, N. Dobrotă, Ilie Dobrotă și Aron Șerb, parohi, G. Bărbat, not. I, Ilie Georgescu, dir. școlar, I. Șerb Duduman, N. Ghișe, primar, C. Radu, casier de bancă, D. Șufană, casier de bancă, N. Muntean și Constantin Fântână Găluț, toți din Poiana.

Membrii absenți se vor înlocui prin suplente, aleși din partea celor prezenți.

2. Nu este iertat a funcționa ca juror, când vorba e de copii proprii sau ai rudeniilor mai de aproape.

3. Juriul ia în primire lista generală a copiilor expuși, îi examinează pe rând și apoi se consultă asupra premiării, având comitetul aranjator îndatorirea să îngrijească, ca publicul și exponenții să nu înfrăunescă asupra hotărârilor de luat.

Prezidentul juriului votează întotdeauna. La caz de voturi egale — decide soarta. Asupra fiecărei premii se votează deschis.

5. Exponenții de premiat se petrec în lista premiilor, care statorită, se subscrie de prezident și secretar, cum și de 2 membri ai juriului.

6. Împărțirea premiilor se face în mod sărbătoresc la ora 2 d. a. ținându-se mai întâi în prezența juriului, a comitetului aranjator, a exponenților și publicului întrunit conferență:

Medicului Dr. N. Calefariu despre »Cauzele marelui mortalității a copiilor mici cu deosebire a sugătorilor și despre mijloacele de combatere a aceloră».

7. Exponenții premiați adevăresc primirea banilor prin subscrierea numelui în rubrica corespunzătoare.

8. Copiii premiați se vor cântări, măsură și fotografi.

9. Secretarul juriului compune un raport special asupra expoziției și premiilor. Raportul, scris de prezidentul și secretarul juriului, se păstrează în arhiva Reuniunii și se publică prin ziare.

Dispoziții de primire. 1. Scopul expoziției este mai ales a promova stările igienice și a lucra la îmbunătățirea condițiilor de traiu ale populației.

nei. Drept aceea se va lua în socotință nu atât intenția vădită de a străluci cu copii anume gătiți ca exemplare de paradă, ci mai ales hărnicia și pricepera dovedită la ținerea în curățenie a copiilor și a locuințelor, a îmbrăcămintei, la pricepera dovedită la alimentație și celelalte cari condiționează puterea vitală a generațiilor viitoare.

2. Copil cu înfățișare inteligentă și vioi, cei sănătoși și fără defecte trupesti, cei binehrăniți și ținuti în curățenie, cei cu bunăcuviință, nefericoși și prietinoși, copiii orfani și din familii mai scăpătate cum și cei din familii cu copii mai număreși, între condițiunile egale, vor fi preferați.

3. Dacă cutare grupă nu cuprinde copii vrednici de premiat, premiile se pot destina pentru altă grupă mai bogată. Premiile, cari nu s'ar împărți, revin Reuniunii.

4. Acelaș exponent nu poate dobândi în aceeași grupă decât un singur premiu. Față cu cel premiat în cutare grupă, concurenții din altă grupă au întâietate.

Din ședința comitetului central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu«, ținută la Sibiiu în 4 Octomvrie 1908.

Pantaleon Lucuța, Victor Tordășianu,
prezident. secretar.

Probleme economice. Intre cele mai însemnate probleme economice loc de frunte ocupă chestia băncii de asigurare lângă care stă Banca culturală. La Lipova s'a pus la cale înființarea unei societăți comerciale care după prospectul emis, fie și numai pe hârtie, merită toată atențiunea, căci fondatorii dovedesc înțelegerea spiritului timpului. Numele acestei societăți este »Vulturul«. Subt scutul băncii din Cacova »Plugarul«, înainte de aceasta cu un an s'a înființat o tovărășie pentru asigurarea de vite, care azi numără 700 de membri, locuitori în cele 20 de comune învecinate și cari toate gravitează spre Cacova. Societatea în decurs de un an a plătit membrilor Cinci mii șase sute cinci zeci coroane (5650.) Vitele celor 700 membri valorează $\frac{1}{2}$ milion coroane; 700 de țărani au o avere de $\frac{1}{2}$ milion numai în vite și oare n'ar fi păcatul nostru dacă n'am cruțat această avere națională. Și cât am putut am făcut căci în un an am cruțat 27 de membri cărora le-am plătit 5650 coroane.

Toate instituttele noastre sunt moralmente obligate a sprijini înființarea astor fel de instituttele. Fiecare institut ar putea să investeze cel puțin 1000—2000 coroane în cvotele s'au acțiunile societăților acestora. Lucrul acesta s'a accentuat de repetițori și totuși nu are rezultatul dorit. Să vedem motivul. Nu că doară un institut n'ar putea s'au n'ar voi că din capitalul său să fructifice să zicem 1000 cor. cu 4—5% și la început 2—3 ani să abdică de orice dividendă. Alta e cauza, lipsa de conducere, lipsă de încredere, cari s'ar putea înlătura în următorul fel:

Avem o reuniune a băncilor »Solidaritatea« și ar fi absolut necesar ca fiecare societate respective fondatorii tuturor băncilor și a societăților ce să înființază să și comunice scopul cu »Solidaritatea« care să va informa că e acomodat sau nu terenul respectiv pentru ramul indicat de fondatori; și dacă e potrivit atunci prin un circular apelează la toate instituttele (membri) ca să sprijinească întreprinderea respectivă. Astfel în orice acțiune economică financiară am dovedi că suntem solidari ceea ce se și cuvine având apoi o »Solidaritate«. În schimb pentru a evita neîncrederea ce unele instituttele ar avea, tot »Solidaritatea« să se îngrijească ca în fruntea întreprinderilor să fie oameni cu pregătiri necesare și bărbați cari să poată garanta pentru încrederea pusă în ei.

Suntem siguri că pentru înființarea proiectatei băncii de asigurare toate instituttele vor da mâna de ajutor dar și mai sigur ar fi lucrul dacă »Solidaritatea« ar aviză respective ar îndemna separat fiecare institut (membri), ceea ce ar contribui la augmentarea încrederii față de fondatorii respectivi și față de rentabilitatea întreprinderii respective.

Am scris și dacă sunt nedumeriri să le auzim!

Simeon Popescu,
șefcontabilul institutului »Plugarul«
din Cacova.

*

Budapesta, 15 Octomvrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	24'06—24'08
Săcară pe Oct.	19'86—19'70
Cucuruz pe Malu	14'88—14'90
Ovăș pe Oct.	16'68—16'70

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Gău nou

De Tisa — — — —	23 K.	65—25 K.	05 HUC
Din comitatul Albei —	23	> 45—24	> 60
De Pesta — — — —	23	> 45—24	> 60
Bănățenesc — — — —	23	> 55—25	> 05
De Bacica — — — —	23	> 55—24	> 90
Săcară — — — —	19	> 65—19	> 80
Orzul de nutreț, cvalit. I.	15	> 85—16	> —
» de cvalitatea II.	15	> 50—15	> 75
Ovăș de » I.	16	> 75—16	> 05
» » II.	16	> 35—16	> 65
Cucuruz vechiu — —	17	> 70—18	> —

Ultime informațiuni.

Ședința secțiunii militare a delegațiunii ungurești.

(Prin telefon).

Budapesta, 15 Oct. Secțiunea militară a delegațiunii ungurești a ținut azi la orele 10 a. m. o ședință sub președinția lui Barabás.

Mai mulți oratori au ridicat din nou vechile plângeri ungurești sub pretext că elementul unguresc și limba ungurească nu se bucură de drepturi egale în armată.

Ministrul de războiu, mareșalul v. Schönaych le a răspuns asigurându-i că în curând chestiile acestea vor fi aranjate în mod definitiv.

Consiliu de miniștri.

— Prin telefon. —

Budapesta, 15 Octomvrie. Azi la ora 1 p. m. s'a ținut în parlament un consiliu de miniștri. Se afirmă că guvernul s'a ocupat de situația critică a contelui Andrássy creată prin refuzul M. Sale de a acorda sancțiunea prealabilă reformei electorale.

Regele Serbiei abdicând?

— Prin telefon. —

Budapesta, 15 Oct. Se telegrafiază din Belgrad că situația regelui Petru a devenit foarte critică deoarece nu poate înfrâmi mișcarea războinică a populației. Regele are de gând să abdice. La conac se face pregătiri bănelnice. Regele a cerut guvernului să i se lichideze de pe acum restul listei civile pe anul acesta. Regele are teme de un atentat.

Unele ziare afirmă că regele s'ar fi refugiat în Ungaria. În toată țara se face propagandă pentru prințul englez de Connaught spre a-l ridica în tron.

Poșta Redacției.

Dlul Ioan Verbaschi, lam. Nu putem publica fiind tipărit la tipografie străină. Asta cu atât mai mult că în Oravița este o tipografie românească.

A. B. Aveam și noi de gând să le scoatem în volum, dar succesul nu ne pare asigurat. Am desface cel mult o sută două de exemplare.

P. M. Manuscrisul de care întrebați nu ne sosif.

Poșta Administrației.

Gheorghe Gadian, Cebza, Mihai Mani, Oradea. Am primit 6 cor. ca abonament până în 31 Dec. 1908.

P. în S. Am primit 2 cor. pe luna Octomvrie 1908.

Redactor responsabil Constantin Savu.
Editor proprietar George Nichin.

Rasă galbenă și albă de Orpington.

Cocoș, găină și claponi de vânzare la preț ieftin la **Ternyei Árpád** fermă de păsări de rasă. Arad, Demeter-utca 92.

Premii la toate expozițiile.

„LUNCA”

Institut de credit și economii societate pe acții în Boroșineu.

Își începe activitatea în 17 Octombrie 1908.

Primește depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește darea.

Acoardă împrumuturi hipotecare și credite de cambii cu acoperire hipotecară, escomptură cambii cu 2—3 subscrieri, pe lângă condițiuni favorabile.

Directiunea.

AVIZ.

În tipografia diecezană din Arad, află aplicare un practicant pentru afacerile de comptabilitate.

Salar anual de 1200 coroane.

Petițiunile sunt a se adresa la Tipografia Diecezană în Arad.

LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

În urma încuviințării Ven. Consistor de din 18 Septembrie (1 Octombrie) a. c. Nr. 6307/1908, se publică licitațiune minuendă pentru repararea bisericii din comuna Valcani (Valkány) ppiatul B. Comloș. Terminul de licitațiune se defige pe **Duminecă 5/18 Octombrie d. a. la 2 ore** în localitatea școlii.

Prețul de esclamar e de 6929.64 Cor. Doritorii de a licita au să depună în bani gata sau în hârti de valoare acceptabile vadiu de 10% dela prețul de esclamar.

Proiectul de spese, precum și condițiunile de licitațiune se pot vedeă la oficiul parohial din loc.

Întreprinzători nu pot pretinde diurne ori spese de călătorie, pentru prezentare și participare la licitațiune. Comuna bisericască își rezervă dreptul de a primi pe acel reflectant în care va avea mai multă încredere.

Valcani, din ședința com. parohial ținută la 21 Septembrie (4 Oct.) 1908.

Mihail Zomborean
paroh, preș. com. par.

Valerie Sepi
not. com. par.

AVIZ:

În tipografia Diecezană din Arad, află aplicare

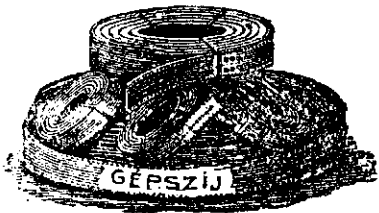
2 culegători tipografi.

Gmeiner E.

fabrică de curele pentru mașini.

BRASSO.

Din cea mai bună piele de curele.

Mai multe feluri de curele de cusut și de legat în cea mai bună calitate.

Curele de mânat din prima calitate de piele.

Preț-curent și modele se trimit după dispoziția on. public.

ADOLF HANECKER

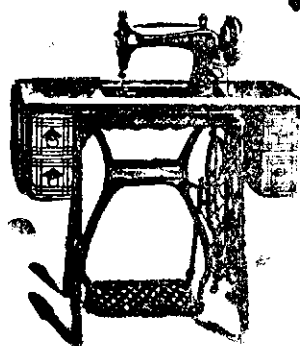
„DEPOZIT DE CAFEA DIN FIUME.”
Timișoara, (suburbiul Iozefin).

Piața Scudier Nr. 7.

Oferă franco pentru orice stațiune poștală cu ramburs:

1 kgr. Rio	f. 1.20
1 » Domingo mărgea	f. 1.30
1 » Cuba	f. 1.40
1 » Mexico	f. 1.50
1 » Java	f. 1.60
1 » Mocca	f. 1.60

Pentru înleznirea distribuției cafeii să trimită și în pachete de câte 1 kgr. și de câte jumătate de kgr.

Ocazie extraordinară.

Mașini de cusut noi de tot, **Singer** cu braț înalt 27 fl. cu suveica în formă de roțiță 40 fl. cu 5 cuti și suveică de roțiță 50 fl. cu cinci cutii centralolint executată

perfect, fără sgomot 55 fl. centralolint fără sgomot, cu patru cuti, un decor frumos de odae 65 fl. se expediază dela **Krausz Henrik**, Budapest, IV., Veres Pálné-utca 40. földszint 5.

Correspondența mă rog să se facă în limba germană sau maghiară.

Expediez cu prețuri moderate tot felul de mașini industriale cu garanție de 5 ani.

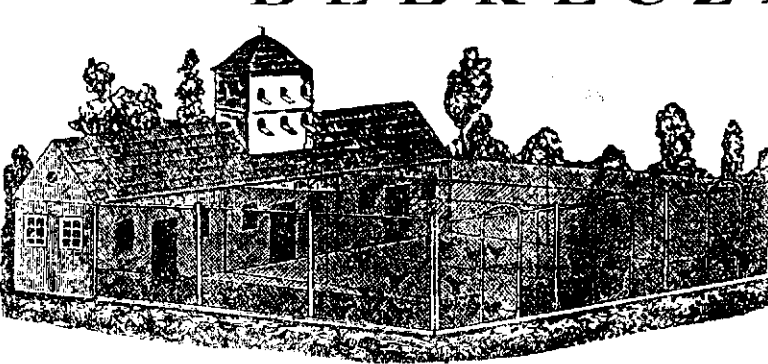
Ioan Philipovits
fabricant

de ornamente, steaguri bisericesti
steaguri pentru reuniuni și baldahin

VERSECZ.

Neubauer János

fabricant de funii, țesături, de grilajuri, de site și saltele de sârmă.
DEBRECZEN.

CU PREȚURILE CELE MAI MODERATE.

Recomandă preparatele sale de sârmă ca: țesături de sârmă din aramă fer și ținc are în depozit pentru mori fabrici și scopuri agricole. Recomandă sita de ventilat sistem Bachler. Pregătește țesături de mână și fabrică la îngrădit de grădini, curți de galițe, sită de sârmă cu ramă de fer la lucrări de pământ, nisip, petriș ș. a. Apărătoare de scânteii la locomotive, mori și coșuri de fabrici. Somiere elastice pentru pat pe staluri de fer și lemn. Cu un cuvânt tot felul de lucrări ce se țin de aceasta branșe.

În tipografia diecezană din Arad str. Batthyányi Nr. 2.

au apărut și se află de vânzare

atât în numita tipografie cât și la:

Librăria arhidiecezană Sibiu.

Librăria A. Mureșan Brașov.

Librăria I. Clurcu Brașov.

Librăria diecezană Caransebeș.

Librăria Nemes Kálmán. Lugos (Lugoj).

următoarele compozițiuni muzicale:

Cântări bisericesti pentru slujbe ocazionale din Molitvelnic (Evhologiu) ș. a., aranjate pe note de Trifon Lugojan, prof. de muzică și cântare.— Prețul 8 cor.

De dueă... Cor bărbătesc pe motiv popular de Trifon Lugojan. Prețul 1 coroană.

Negruța cor mixt cu soli de Ioan Vidu. — Prețul 1.50.

Coasa Melodie populară. Prelucrare și arm. de I. Vidu. — 1 cor.

Logojana pentru o voce și pian de Ioan Vidu. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Preste deal... Cor mixt cu soli compus pe motive din muzica populară română. De Ioan Vidu. Prețul 1 coroană 50 fileri.

Sárga János

:: argintar și pregătitori de obiecte artistice ::

Kolozsvárt Mátyás király-tér 12—13.

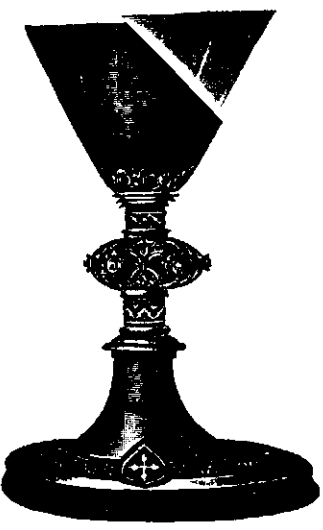
Telefon nr. 354.

Telefon nr. 354.

Mari deposit în obiecte de biserică, obiecte de argint ciasornice. Bijuteni specialități engleze și franceze ș. a.

Plătire în rate favorabile.

Catalog ilustrat de prețuri gratuit și porto francó.

A ieșit de sub tipar

„Calendarul Național”

pe anul comun 1909.

Intocmit de redacția foii »Libertatea«. Și e mai frumos și mai interesant ca anul trecut! *Se poate deja cumpăra!*

Are obișnuita parte calendaristică, bine îngrijită: O privire asupra statelor și țărilor din lume; o schiță asupra statelor și orașelor mari din America, îndrumări pentru cei-ce au de lucru cu posta la America; arătarea prețului banilor din statele lumii: bani români, germani, englezi, americani, etc.

Iar ca parte literară:

În fruntea Calendarului un prea frumos chip: cum un sergent român aduce, în războiul din 1877, cel dintâi steag scump turcesc, zmulș de la păgâni și-l pleacă la picioarele Domnului Carol I. E un steag cu bogăți ciucuri de aur, în vârf cu semi-luna (☾ semnul credinței la Turci, cum e la noi crucea. Mai departe să arată și chipul unui alt steag luat de la Turci, desfășurat, lăsând să se vadă bine scrisoarea turcească de pe el. Iar în fața lui un steag biruitor al armatei române, a Regimentului 2 de Lănceri, rupt în acel război mare. E față în față flamura păgânătății biruite și flamura Românilor biruitori! — Tare interesant.

Mai departe găsiți: *Descrierea Sarmisegetuzei și mapa (chipul) cum era zidită cetatea cea de tare alui decebal.*

Apoi descrierea în vorbe și icoane a *locurilor sfinte pe unde a umblat Mântuitorul nostru Christos*, anume: Chipul Ierusalimului de azi și descrierea lui de pe vremea lui Isus, când avea peste 250.000 locuitori, fiind una din cele mai tari cetăți ale pământului și azi, când avea mai are ceva peste 30.000 locuitori. Arată chipul *Grădinei Gelsimanilor*, în care a fost prins Isus, azi prefăcută în un prea frumos parc; — *biserica zidită de-asupra Sfântului mormânt alui Christos*, — cu descrieri interesante. — Chipul bunului episcop *N. Popea*, cel-ce prin moartea sa, s'a făcut renumitor, lăsând un pătrar de milion fundațiune pentru scopuri naționale-culturale. — Chipul unui *brav cor din Bănat* și a unei *trupe de diletanți din Bănat*, în port național; Chipul unei minunate *biserici din România*, — și zeci de alte chipuri din lumea mare, toate foarte interesante. E un „Calendar Național”, bogat, interesant și înălțător de suflete românești!

De citit: poezii, nuvele, schițe, descrieri, glume și poezii populare, foarte drăguțe. — E foarte potrivit a fi dat în mâinile întregului tineret, ca o *carte de mare preț pentru înălțarea lui sufletească.*

Prețul unui Calendar e numai 18 cr. (36 fil.) și 5 fil. pentru postă (porto) așadar 41 de fil. cu postă cu tot.

Cei-ce trimit **banii înainte**, capătă calendarele mult mai ieftine, ca cei-ce le cer spre a le plăti numai după-ce le-au vindut. Anume: cei-ce trimit banii pentru 5—10 calendare, le capătă cu **numai 13 cr. (26 fil.) unul**, francat, acasă. Pentru mai multe ca 10 se plătește **numai cu 11 cr. (22 fil.) unul**, — având însă a-și plăti însuși porto la scoaterea dela postă. Porto e și pentru 12—15 calendare, ea pentru 50! Cei-ce cer spre vânzare, cu legământul de a plăti după-ce le vînd, le capătă: Până la 10 ex. cu câte **15 cr. (30 fil.) unul**; cei-ce iau dela 12 ex. în sus, le capătă cu **13 cr. (26 fileri) unul**, având a-și plăti ei porto la scoaterea pachetului. Așadar **cel ce trimite banii înainte**, în ori-ce caz capătă cu câte 2 cr. (fil.) calendarul **mai ieftin** ca cei-ce l-au luat pe așteptare!

A să scrie la Administrația foilor:

»Libertatea« și »Foia Interesantă«,
în Orăștie (Szászváros).

2—5

Ajută-ți și îți va ajuta și Dumnezeu!

Acest adevăr de aur se poate ajunge numai așa, dacă cel ce suferă folosește mijloace de vindecare, cari pe lângă estinate întrece ori-ce aparat scump, atât în privința durabilității cât și a efectului.

„Galvani” se poate folosi cu Cordonul electric „Galvani” succes sigur la: Reumă, răceală, nervositate, la boală și rea spinării, de stomac, impotență, paralizie și altele.

Scrisoare de recunoștință: *Francisc Veis, cărâșmar, Sibiu.* Aduc cu bucurie la cunoștință că prin folosința aparatului „Galvani”, am simțit multă ameliorare în boala mea (trabesdorsalis) așa încât nu mai am nevoie nici de cărje. Aparatul deși îl folosesc de un an funcționează fără cusur.

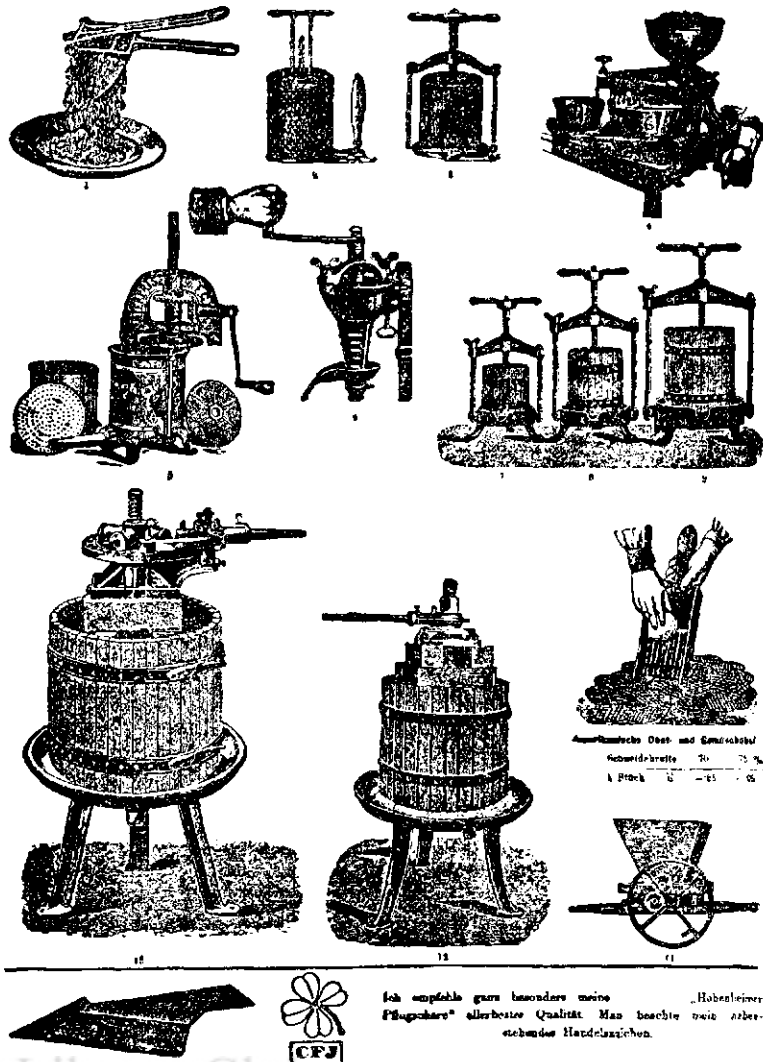
Singurul fabricant:

Ștefan Kmoskó, învățător reg. cat. **Sibiu**
(Nagyszeben) Terezianum No. 11.

CAROL F. JICKELI

SIBIU ȘI ALBA IULIA

Depozitul cel mai bogat de:

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCE GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA”

primesc oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le eșeptuesc pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, nestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 nor. se plătesc la moment în stua morții întâmplate;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobilie mărfuri, produse de câmp ș. a.
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine revoisite ș. a prin spargere;
4. Contra grindinei: grân, secară, orz, cucurus ovăs, viță (vitea), plante industriale: cânepă, in, himeț nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturele noastre locale și cercuale mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA” în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

Asigurați contra grindinei: cucuruza grâul, secara, ovézul și toată economia!